

A nyilvánosság korlátozása környezeti információkra vonatkozó adatigény esetén

Az egészséges környezethez való jog biztosításához elengedhetetlen, hogy a nyilvánosság a környezeti információkhoz hozzáférhessen. Ezen információk hiánya megakadályozhatja a nyilvánosságot a döntéshozatalban való részvételben környezeti ügyekben. A hozzáférés jogalapja többszörösen biztosított: az Infotv. mellett a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 12. § (2) bekezdése kimondja, hogy a környezeti információk közérdekű adatok, másrészt az ún. Aarhusi Egyezmény (kihirdette a 2001. évi LXXXI. törvény) 4. cikk 1. bekezdése írja elő a hatóságok részére, hogy „környezeti információ kérése esetén a nyilvánosság rendelkezésére bocsátják a kért információt a nemzeti szabályozás keretében.” A törvény ugyan enged kivételeket a nyilvánosság alól, például a hatósági eljárások titkosságára vagy a személyes adatok védelmére tekintettel, de a kivételek „szűken értelmezendők, figyelembe véve az információ feltárásához fűződő közérdeket.”

Azt, hogy mely adatok minősülnek környezeti információnak, a nyilvánosság környezeti információkhoz való hozzáféréseinek rendjéről szóló 311/2005. (XII.25.) Korm. rendelet határozza meg (például: a környezeti elemek állapotára, továbbá a környezetterhelésre vonatkozó adatok, a környezettel összefüggő intézkedésekre vonatkozó adatok, a környezet védelmére hozott intézkedésekre vonatkozó adatok).

A Hatósághoz 2018-ban több ilyen tárgyú panasz is érkezett, főleg fakivágási engedélyekkel kapcsolatban. Az utcában hirtelen eltűnő, az utcakép részévé váló nagy fák kivágása az érzelmekre is kiható esemény. Emellett a beszámolóval érintett időszakban érkezett a Duna nagyvízi mederkezelési tervére, a Városligetben tervezett beruházásokra, egy város közösségi közlekedésének fejlesztésére, hulladéklerakóba szállított hulladék mennyiségére, szaghatással összefüggő hatósági ellenőrzés iratanyagára, egy akkumulátorgyártó üzem zajszennyezésével, működésével kapcsolatos vizsgálatokra vonatkozó panasz is. A megtagadott környezeti információk széles spektrumának ellenére bizonyos hasonlóságokat fel lehet fedezni az adatkezelők által hivatkozott elutasítási indokok terén.

Az Aarhusi Egyezmény néhány esetre leszűkítve megengedi a környezeti információkra vonatkozó kérés elutasítását, azonban a kivételek szűken értelmezendők, figyelembe véve az információ feltárásához fűződő közérdeket. Az egyik lehetséges elutasítási ok, ha a kérés a hatóságok belső kommunikációjára vonatkozik. Az Egyezményhez készült végrehajtási útmutató¹⁸ elemzése szerint a „hatóságok azon véleményei, álláspontjai, melyeket egy döntéshozatali eljárásban bocsátanak ki erre vonatkozó jogszabályi kötelezettség alapján, nem tekinthetők a hatóságok belső kommunikációjának. [...] Továbbá onnantól kezdve, hogy a hatóság megoszt egy bizonyos információt harmadik személyekkel, az az információ nem tekinthető belső kommunikációnak.”

Azonban jogilag helytelen, de a gyakorlatban mégis többször előforduló érvelés, hogy az adatot igénylő nem ügyfél abban az eljárásban, melyben az igényelt határozat született. A korábban, az Ákr. rendelkezéseiről szóló fejezetrészben kifejtettek alapján az ügyféli jogosultság a végleges hatósági határozatokhoz való hozzáférést nem érintő tényező.

A másik hasonló elutasítási indok a döntést megalapozó adatokra vonatkozó nyilvánosságkorlátozás. Ezeket a döntéseket minden esetben körültekintő mérlegelés alapján kell meghozni és az Alkotmánybíróság által több határozatban is lefektetett szempontok alapján indokolni kell – ennek az adatkezelők több ügyben nem tettek eleget. A Duna nagyvízi mederkezelési tervdokumentációjának részét képező önkormányzati vélemény és az UNESCO Világörökség Bizottság részére készült Világörökségi Hatástanulmány nyilvánosságtól való elzárását nem indokolták megfelelően az adatkezelők, így ezekben az esetekben a Hatóság közérdekű adatok megismeréséhez fűződő jog sérelmét állapította meg. (NAIH/2018/7054/2/V)

Végezetül meg kell jegyezni, hogy amikor a közfeladatot ellátó szervnek mérlegelési lehetősége van a közérdekű adatok nyilvánosságával kapcsolatban, akkor mindig felhívjuk a szerv figyelmét arra, hogy az

egészséges környezethez való jog biztosításához elengedhetetlen a környezeti információkhoz való hozzáférés.